

Govor Tomislava Ravnića, potpredsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, na svečanoj zajedničkoj sjednici Skupštine Istarske županije u povodu Dana Istarske županije i Dana sjećanja RH na istarske povijesne odluke. Govor je održan 23. rujna u Pazinu.

Dragi antifašistički borci!

Poštovani vijećnici, gosti i uzvanici!

Drugarice i drugovi!

Dame i gospodo!

Compagne e compagni, graditi ospiti!

Gentili signori e signore!

Dozvolite mi da Vas u ime plemenitih ideala našeg NOP-a i NOB-e srdačno pozdravim i čestitam Dan Istarske županije i Dan sjećanja Republike Hrvatske na Rujanske događaje u Istri iz 1943. godine: Sveopćeg plebiscitarnog oružanog ustanka, odluka Okružnog i Pokrajinskog NOO za Istru, kojim se Istra izdvaja iz Kraljevine Italije i prvi puta u svojoj povijesti priključuje matici Hrvatskoj, najsvjetliji su i neponovljivi događaji u ukupnom povijesnom pamćenju.

Istra se u dramatičnom vrtlogu Drugog svjetskog rata našla u raljama fašizma, ali istovremeno i snažnim antifašističkim pokretom, čiju inspiraciju zdravog duha i odlučnosti u zaštiti vlastitog identiteta i dostojanstva crpi iz brojnih svijetlih primjera otpora nadirajućem fašizmu u Europi: Labinskom republikom, Proštinskom bunom, Pulskih radničkih štrajkova, Pobune tinjanskih žena, akcije Gortanovaca i drugih događaja koje povijest pamti, jer Istranin prije svega radnik i seljak, bio on Hrvat, Slovenac ili Talijan, nije se mirio sa fašističkim represivnim nasiljem. Prinude i teror nisu uspjeli pokoriti plemenite ideale Istrana, koji uzvraća ponosom i prkosom.

U našoj zajedničkoj antifašističkoj borbi svih naroda i narodnosti Istre, ove multietničke i multikulturalne zajednice, Titovom politikom, stvorena je povijesna prekretnica, čija je srž kod

nas u Istri u bratskoj convivenzi i antifašističkoj fratelanzi, a odlučnom voljom otklonjene su tragične više stoljetne međusobne traume uspostavom ravnoteže na Jadranu, a koja je cijena plaćena velikim žrtvama.

Jer kad je o Istri riječ, antifašizam ne obuhvaća samo otpor nacifašizmu toj najretrogradnijom opasnošću koja je ikada zaprijetila čovječanstvu, već i borbu za našu trajnu nacionalnu i socijalnu slobodu i sjedinjenja Istre, Rijeke i drugih krajeva domovini Hrvatskoj čije je većinsko slavensko stanovništvo punih 13 stoljeća čamila pod tuđinskim vlastima, a pod talijanskim fašizmom bilo u robovskom odnosu na vlastitoj zemlji. I pod tim okolnostima istarski je čovjek uspio sačuvati svoj materinski jezik, svoju kulturu i svoju samobitnost u prostoru gdje je prijetila opasnost od potpune asimilacije i denacionalizacije slavenskog življa.

Treći Reich iskoristio je slom Kraljevine Italije u rujnu 1943. i sa jakim snagama Wehrmachta nacisti okupiraju cijelu Julijsku krajinu s tim i Istru za širenje svojih granica stvaranjem vlastitog carstva od Baltika do Jadrana, osnivaju vlastitu pokrajinu i Operativnu zonu Jadranskog primorja Adriatisches Kusterland. Sve vojne snage Repulike sociale di Salo i NDH stavili pod svoju vojnu i administrativnu upravu Trećeg Reicha. Novonastala vojno politička situacija u Istri zadala je njenom stanovništvu teške i krvave rane.

Samo u osmo dnevnom brutalnom divljanju po Istri početkom listopada 1943. godine nacifašistički krvnici poubijali su i izmasakrirali samo u hrvatskom dijelu Istre 2.500 Istrana, uglavnom nedužnih žitelja, među njima mnogo djece, žena i staraca, najbrutalnijim životinjskim nagonima i postupcima, spaljivali žive ljude, ubijali djecu, sadistički pred roditeljima, spalili 1046 domova, odveli u koncentracione logore 1300 partizanskih boraca i 6500 civila, od kojih se većina nije vratila svojim domovima.

Bio je to najkrvaviji i najtragičniji događaj u ukupnom povijesnom pamćenju Istre. Narod je bio više nego ogorčen i tražio da se kazne počinitelji. Narodni revolt bio je opravdan.

Sa ove distance vremena ne bi trebalo, ali moramo ovo naglasiti zato jer su ratni zločini nepresušna tema već punih 25 godina i danas koje ekstremna revanšistička desnica defimira kao "komunističke zločine" jednostranim pristupom ratnim događanjima i uz rat vezanih u nastojanju da se u javno mijenje usadi posve lažna slika o sukobljenim stranama u Drugom svjetskom ratu, izvrtanjem i prešućivanjem povijesnih istina i Orwellovskom stvaranju poželjne prošlosti i rehabilitaciji duha NDH, te demonizacije svega partizanskog.

A o tragediji čovječanstva, našim žrtvama, desetina miliona stradalih velikim dijelom nevinih ljudi, koje je prouzročio nacifašizam i njihove sluge: ustaše, četnici i drugi izrodi, raznih nacionalnih varijanti, o tome se šuti, a djeluju po istoj zločudnoj nacionalističkoj matrici svaki na svom brvnu, tragično je što nisu ništa naučili iz povijesti.

Postoji užasan, točan i provjeren podatak da su ustaše samo u Jasenovcu, uz ostale žrtve ubile čak 19.475 djece.

S nivelacijom i relativizacijom zločina ne možemo se složiti. Žrtve su žrtve, ali nisu sve žrtve iste, niti su sve žrtve nevine.

Svim nevinim žrtvama se treba i moramo pokloniti.

Poznato je, da svaka prošlost blijedi pred sadašnjošću, što je nekakav zakon i tijek ljudskog života. Zato poznavanje prošlosti je pretpostavka da što optimalnije usmjerimo našu budućnost, kako se ne bi ponavljale greške iz prošlosti. Poučna je stara latinska mudrost, da je prošlost učiteljica života.

Imamo povijesnu odgovornost i moralnu obavezu da čuvamo i štitimo dignitet naše NOB-e, čast i slavu naših velikih žrtava, bez kojih Istra, Rijeka, otoci i drugi krajevi ne bi danas bili u sastavu Republike Hrvatske.

Na pojave povijesnog revizionizma ne smijemo šutjeti, jer bi time vrijeđamo vlastito dostojanstvo i naše žrtve i događaje koje i danas obilježavamo.

Povijest potvrđuje nepobitne činjenice, da je istarski čovjek zaslužio poštovanje i zahvalnost za

svoju visoku nacionalnu svijest, hrabrost i ustrajnost u zaštiti svog identiteta, a napose antifašistički borci i članovi njihovih porodica zbog vlastite žrtve u Narodnooslobodilačkoj borbi, a Hrvatsko društvo, narušenog sustava vrijednosti, ponizilo i dalje diskriminira pod pritiskom radikalne revanšističke grupe, koji i danas smatraju kao i u ratu, da je sila njihovo pravo i njihov moral.

Pod pritiskom revanšističko nacionalističkih strasti, već punih 25 godina vrši se i dalje na najgrublji način svojevrsna lustracija NOP-a i NOB-e, voluntaristički, protuustavno i nemoralno sveopće i sveobuhvatno: povijesno, socijalno i ponižavajuće za naše zaslužne antifašističke borce NOR-a. Uz ostalo porušeno je 3.000 spomenika palih boraca i žrtava fašističkog terora, mnogih velikih umjetničkih vrijednosti, a da za to nitko nije odgovarao. U školskim se udžbenicima briše i prevrće antifašistička povijest i relativizira. Borcima NOR-a i članovima njihovih porodica oduzeta su stečena prava, koja tradicionalno koriste svi naši suborci Međunarodne antifašističke koalicije na ponos svojih zemalja osim boraca NOR-a Hrvatske. Brisana su sva obilježja značajnih događaja, datuma i zaslužnih povijesnih ličnosti naše slavne NOB-e. Borci NOR-a imaju prosječnu mirovinu 2.600 kn, a borci Domovinskog rata 5.100 kn, a koriste i druge blagodati, troškove pogrebnina, dionice, dividende i drugo, što je našim borcima uskraćeno.

Cijenimo i uvažavamo časne borce Domovinskog rata, ali ne možemo prihvatiti, da su njihove zasluge veće od naših antifašističkih boraca NOR-a za doprinos domovini Hrvatskoj. Oni su branili puni suverenitet Hrvatske države čije smo granice mi uspostavili. Sama činjenica, da je povijesna geografska Istra dala 17.000 žrtava, što je više nego svih žrtava Hrvatske u Domovinskom ratu potvrđuje našu tezu.

I nedavno dodijeljeno odlikovanje Nikoli Štendulu čelniku proustaškog državotvornog pokreta otvoreno se priznaje proustaška ideologija, a to nije čin kojim se smiruju strasti, već hrabri nacionalističke ekstremiste na daljnju destrukciju, a suprotno interesima građanskog

civiliziranog društva.

Posebno nas smeta i vrijeđa osjećaje što se istim povodom dodjelilo odlikovanje našem izuzetno zaslužnom istarskom prvoborcu Ljubi Drndiću i čelniku proustaškog Hrvatskog državotvornog pokreta i tako izjednačio antifašistički i ustaški pokret. Očito da netko ne razumije, da se ljudi mire, a ne ideologije i nemoguće ih je povijesno i vrijednosno izjednačiti.

Pozivamo i molimo prije svega antifašističku Istru, njene i druge zastupnike dobre volje u Hrvatskom saboru, našu lokalnu i županijsku vlast i sve antifašistički mislećih građana Hrvatske, da se zajednički suprotstavimo urušenom sustavu vrijednosti, diskriminaciji i socijalnoj nepravdi, kojom su povrijeđena ljudska prava, utemeljena u Deklaraciji o ljudskim pravima UN, što je produkt "totalitarne demokracije" u hrvatskom društvu profilerskih grupa i kamatarskog financijskog fašizma.